

פרשת ויצא (תשפ"ב)

תנה את נשי ואת ילדי אשר עבדתי אתך בהן (ל', כ"ו)

צריך להבין הלא יעקב עבד ארבע עשרה שנה רק בעד לאה ורחל ולא דיבר עם לבן כלל בנוגע לילדים. וכאן משמע דיעקב אבינו ביקש מלבן שיתן לו בשכר העבודה את נשיו וגם ילדיו. והאבן עזרא מדקדק בזה ואמר כאשר יעקב אבינו אמר אשר עבדתי אתך בהן שב אל נשי ולא על ילדי.

ויש לבאר בהמשך הפרשה שכל השקלא וטריא היו רק בנוגע לילדים. דהנה, כשלבן אמר ויברכני ה' בגללך, פירש רש"י שלבן אמר כשבאת לכאן לא היה לי בנים, ועכשיו יש לי בנים, ולכאורה נכללים בזה לא רק בניו אלא גם בני לאה ורחל, ולבן לא רצה לתת את הילדים ליעקב. וממילא אמר נקבה שכרך עלי ואתנה, דאם אתה רוצה איזה שכר על עבודתך אני מסכים לזה, אבל לא הילדים שהם ברכותי. ויעקב השיב ללבן שהברכות שנתן הקב"ה ללבן בגללו לא היו בילדיו אלא רק ברכה במקנה, וזה מה שאמר יעקב ויברך ה' אתך לרגלי, וממילא יכול אני לקחת את הילדים. ולבסוף הוסיף ועתה מתי אעשה גם אנכי לביתי, והרמב"ן ורבינו בחיי מדקדקים בלשון גם אנכי, אבל לפי דברינו יש לפרש שיעקב אמר שהוא רוצה את הילדים ועל ידי זה כשיקח את נשיו וילדיו יעשה גם הוא לביתו, דהיינו למשפחה. אבל לבן לא הסכים לזה ואמר עוד הפעם מה אתן לך חוץ מהילדים. וכשיעקב ראה שלבן אינו מסכים לתת לו את ילדיו, חשב שהוא צריך לגור עם לבן עוד שנים כדי שיהיה עם משפחתו, וזהו מה שאמר לא תתן לי מאומה אם תעשה לי הדבר הזה אשובה. דלכאורה קשה, למה רצה יעקב לשוב ללבן כשכבר אמר שרצה לילך, וגם מה שאמר שלא רצה מאומה ומיד בקש דבר גדול. ולפי דברינו ניחא, שאמר שאינו רוצה מאומה חוץ מילדיו ואם לבן אינו מסכים לזה צריך יעקב לשוב לעבוד כדי להיות עם ילדיו. (נ.מ.)

ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש (כ"ח, י"א)

פירש רש"י ויפגע הוא לשון תפלה ולמדנו שתקן תפלת ערבית. ותמהו המפרשים דלפי שיטת תוס' במס' ברכות (כ"ו, ב') היה זה אחר פלג המנחה ובערך שעתיים קודם הלילה, ואם כן למה התפלל ערבית והרי היה יכול להתפלל עדיין תפלת מנחה. ועוד קשה, דאיתא בבראשית רבה (ס"ח, י') שיעקב שמע קול של מלאכי השרת אומרים בא השמש, אתא שימשא. ותמהו, למה אמרו בלשון הקודש וגם בלשון ארמית.

והנה, כתבו המפרשים על וילן שם כי בא השמש ששקעה חמה פתאום שלא בעונתה, ועדיין לא התפלל יעקב תפילת מנחה. והתיקון הוא להתפלל שחרית שנים אחת בשבילה ושניה למנחה של אתמול. ויעקב אבינו לא רצה להמתין זמן רב כזה כדי להשלים תפילתו, על כן עמד ותיקן תפילת ערבית, והתפלל שנים אחת בשביל ערבית והשניה למנחה. אך היה

אני לדודי

פרשת ויצא (תשפ"ב)

עדיין מסופק אם הסכימו בשמים על התפילה שתיקן, והיה לו צער אם לא הסכימו ח"ו, ועוד שאם לא הסכימו נמצא שבירך ברכות לבטלה. וכדי להרגיעו שלחו לו משמים מלאכים שאמרו כי בא השמש בלשון הקודש שהם מקבלים תפילת שחרית וערבית, ואינם מכירים בלשון ארמי, וגם שלחו את המלאך גבריאל, שממונה להעלות תפילת מנחה, והוא מבין בשבעים לשון כמבואר במס' סוטה (ל"ג, א') אצל יוסף שבא גבריאל ולמדו שבעים לשונות ובכללם לשון ארמית, והוא אמר אתא שימשא בלשון ארמית. וממילא, כששמע יעקב אבינו שהמלאך גבריאל בא להעלות תפילתו הבין שנתקבלו התשלומין של תפילת מנחה, ואם כן בהכרח הסכימו מן השמים על תיקון תפילת ערבית. והוא דברי פי חכם חן. (בן לאשרי)

אני לדודי